

Аналіз фінансово-господарської діяльності договорів спільної діяльності в ДП Іллічівський морський торговельний порт

ДП Іллічівський морський торговельний порт укладено та зареєстровано в органах ДПІ десять договорів спільної діяльності: вісім з них діючі та два розірвані, по яким здійснюється процедура зняття їх з реєстрації.

З діючих договорів спільної діяльності два діють під загальним керівництвом Порту, а шість – під керівництвом інвесторів.

Договори спільної діяльності, в залежності від часу їх укладання та діючого на той період порядку погодження таких договорів, що встановлювався органом управління, погоджені з Міністерством транспорту та зв'язку, Державним департаментом морського та річкового транспорту чи з ДК «Укрморпорт».

У якості внеску до договору спільної діяльності ДП «ІМТП» надавало у користування, без права відчуження, об'єкти основних засобів: будівлі, споруди, перевантажувальне обладнання та інше. Для оцінки вартість внесків обов'язково проводилась незалежна оцінка майна Порту.

Інвестори могли вносити, в залежності від умов договору, як майно, так і грошові кошти чи роботи по реконструкції, модернізації основних засобів порту, необхідних для більш ефективного виконання цілей спільної діяльності. У всіх договорах передбачено першочергове право Порту на отримання (придбання за остаточною вартістю) майна інвестора за договором.

Договори спільної діяльності в порту діють як у сфері основного виробництва (перевантаження, зберігання та оформлення вантажів), так і у допоміжному виробництві.

Метою укладання договорів спільної діяльності у сфері основного виробництва було залучення додаткових інвестицій для оснащення терміналів необхідною технікою і устаткуванням, залучення додаткових вантажопотоків та створення нових прогресивних форм обробки вантажів, що суттєво дозволили скоротити термін оформлення контейнерів та збільшити їх вантажопотік (СД с ТОВ «АЛДІ» та ТОВ «Мілленіум 2003»). Створення цих спільних діяльностей дозволило:

- залучити додатковий обсяг металів, від засновників СП ТОВ «ТМ Термінал», навіть не зважаючи на більш дорогий залізничний тариф по доставці вантажів до Іллічівського порту, в порівнянні з іншими портами Великої Одеси;
- суттєво збільшити обсяг перевантаження імпортних руд з 397,5 тис. тн у 2003 році до 1 427,4 тис. тн у 2008 році;
- суттєво збільшити обсяг перевантаження контейнерів.

Вантажопереробка договорів спільної діяльності

№	Договір спільної діяльності	Одиниця виміру	Обсяг вантажопереробки				
			2004	2005	2006	2007	2008
1	СП ТОВ «ТМ Термінал»	тис. тн	214,0	949,1	1 128,9	1 007,6	1 144,37
2	ТОВ «Феррум Плюс»	тис. тн	981,6	925,6	941,8	866,6	1 427,4
3	ПП «Укртрансcontainers»	шт		153 269	324 036	455 976	539 928
4	ТОВ «АЛДІ» (оформлення контейнерів)	шт	48 555	71 384	76 136	133 338	167 340
5	ТОВ «Мотекс»	тис. тн	1 726,1	899,8	646,9	423,4	226,8
6	ДП «МВ»	тис. тн			30,3	149,1	206,4

Укладання договорів спільної діяльності у допоміжному виробництві дозволило відмовитися від ряду виробництв, що потрібні порту для нормальної діяльності, але які внаслідок недозавантаженості, були для нього збитковими. Інвесторами було надано більш продуктивне та економічне обладнання та устаткування, ефективні технології, знайдені додаткові ринки збуту продукції.

Перелік договорів спільної діяльності ДП «ІМТІ»

№	Договір	Інвестор	Загальне керівництво	Мета створення договору	Частка сторін в фактичних внесках станом на 31.12.2008р, %	
					ДП «ІМТІ»	Інвестор
Діючі договори спільної діяльності						
1	№ 435-0 від 22.06.2005	ГПП «Український контейнер» ТОВ «АІД»	Інвестор	Експлуатація контейнерного терміналу, переробка та зберігання контейнерів	26,58	73,42
2	№ 97-0 Від 17.04.2002		Інвестор	Організація пункту контролю та догляду транзитних та імпортованих вантажів, що вивозяться з порту автотранспортом (єдине вікно), виконання вантажно-перевантажувальних робіт, необхідних для контрольних операцій, послуги по тимчасовому зберіганню вантажів та надання інших послуг, що випливають з необхідності митного контролю та оформлення	43,45	56,55
3	№ 85/1-0 від 17.02.2004	СП ТОВ «ГМ Термінала»	ДП «ІМТІ»	Переробка металів та інших вантажів	68,94	31,06
4	№ 81-0 від 28.02.2003	ТОВ «Феррум Плюс»	ДП «ІМТІ»	Переробка імпортованих руд навалом	55,79	44,21
5	№ 908-0 від 28.12.2005	ДП «МВ»	Інвестор	Стафрування розстафрування контейнерів	66,19	33,81
6	№ 609-0 від 20.09.2007	ПП «Кався»	Інвестор	Виробництво швацької продукції, метало-пластикових вікон та інших виробів	57,02	42,98
7	№ 662-0 від 16.10.2007	ТОВ «Портлендоскнення»	Інвестор	Виробництво ступів та іншого такелажного оснащення	45,44	54,56
8	№ 694-0 від 31.10.2007 (початок роботи завлашано на 2009 рік)	ТОВ «Мілленіум 2003»	Інвестор	Організація пункту контролю та догляду транзитних та імпортованих вантажів, що вивозяться з порту автотранспортом (єдине вікно), виконання вантажно-перевантажувальних робіт, необхідних для контрольних операцій, послуги по тимчасовому зберіганню вантажів та надання інших послуг, що випливають з необхідності митного контролю та оформлення	82,52	17,48
Розірвані договори спільної діяльності						
9	№ 380-0/ 50-0 (нова редакція) від 02.03.2001	ТОВ «Метекс»	ДП «ІМТІ»	Переробка металів та інших вантажів		
10	№ 400-0 від 15.08.2006	ТОВ «Риалбудсервіс»	Інвестор	Виконання ремонтно-будівельних робіт		

Умовами договорів передбачено розподіл прибутку в залежності від частки сторін в загальних внесках. Умовами договорів, за виключенням договору с ПП «Укртрансконтейнер», передбачено, що частка прибутку Порту не може бути меншою за 50% в незалежності від внесків сторін. Так за договором з ТОВ «АЛДІ» чистий прибуток розподіляється у співвідношенні: Порт – 55,1%, ТОВ «АЛДІ» – 44,9%, при співвідношенні внесків сторін: Порт – 43,45%, ТОВ «АЛДІ» – 56,55%. За договором з ТОВ «Портспецоснащення» розподіл прибутку за 4 квартал 2008 року проводився у співвідношенні: Порт – 50,0%, ТОВ «Портспецоснащення» – 50%, незважаючи, що вклад інвестора вже перевищив вклад порту.

Нажаль цієї нормі по розподілу прибутку не має в договорі про спільну діяльність з ПП «Укртрансконтейнер». Це призвело до поступового зниження частки ДП «ІМТП» у загальному прибутку спільної діяльності з 72,23% у 2006 році до 26,58% у 2008. Частка порту в цій спільній діяльності може бути ще додатково зменшена у разі реалізації ПП «Укртрансконтейнер» другого етапу договору. Згідно запропонованих інвестором умов реалізації цього етапу внесок Порту у вигляді двох найглибших причалів, прилеглої території та обладнання оцінюється лише в 36,4 млн. дол. США, а внесок інвестора буде складати 231,0 млн. дол. США. Це дозволить знизити частку Порту в договорі, а разом з цим і частку прибутку державного підприємства, до 16%.

Позитивна динаміка вантажопереробки, яка спостерігалась у останні роки, не могла не відобразитися на збільшенні частки прибутку порту в діючих договорах спільної діяльності.

№	Договір спільної діяльності	Внесок порту на 01.01.2009 тис. грн.	Частка прибутку порту, тис. грн.					2008 к 2007, %
			2004	2005	2006	2007	2008	
1	СП ТОВ «ТМ Термінал»	40 718,6	351,8	2 931,4	4 025,9	2 461,8	6 687,5	272%
2	ТОВ «Феррум Плюс»	6 219,3	605,9	158,8	278,0	737,6	2 683,3	364%
3	ПП «Укртрансконтейнер»	93 348,9		27 063,1	45 708,7	37 600,0	52 253,6	139%
4	ТОВ «АЛДІ»	4 191,7	654,0	1 001,6	1 123,8	3 651,5	7 710,8	211%
5	ТОВ «Мстекс»		10 995,6	3 008,8	3 346,1	2 010,1	1 869,0	93%
6	ДП «МВ»	4 857,8			-942,6	-109,1	862,2	
7	ТОВ «Портспецоснащення»	880,6					481,8	
8	ПП «Камея»	3 245,1					0,6	
9	ТОВ «Ріалбудсервіс» (без врахування мінімально гарантованого прибутку)					83,1	157,2	189%
	Разом		12 607,3	34 163,7	53 339,9	46 351,9	72 706,0	157%

Як зазначається у таблиці усі договори спільної діяльності у 2008 році були прибутковими та мали позитивну динаміку прибутку. Найбільший темп росту частки прибутку порту у 2008 році серед договорів у основному виробництві продемонстрували СД з ТОВ «Феррум Плюс» та СП ТОВ «ТМ Термінал»: прибуток від цих договорів виріс в порівнянні з 2007 роком у 3,6 та 2,7 рази відповідно.

Співробітниками КРУ МГЗУ під час перевірки Порту був зроблений висновок, що усі спільні діяльності, крім з ПП «Укртрансконтейнер», не є ефективними оскільки їх частка в прибутку порту від СД за 2007 рік становила 8 861,04 тис. грн.

Дійсно якщо звертати увагу лише на абсолютний показник частки прибутку отриманого від того чи іншого договору спільної діяльності може скласти така думка. Але це є хибним висновком, оскільки він не враховує декілька факторів:

- по перше, вартість майна, що передана у якості внеску до спільної діяльності з ПП «Укртрансконтейнер» є більшою за вартість всього майна, що передана до усіх інших спільних діяльностей, які складають 93 348,9 тис. грн. та 61 621,7 тис. грн. відповідно;

- по друге, не враховано той факт, що кожна із спільних діяльностей займається окремим видом торгових робіт, рентабельність яких може суттєво відрізнятися. Так

спільна діяльність з ПП «Укртрансконтейнер» створена для здійснення комплексу послуг, направлених на організацію, забезпечення і розвиток вантажної та матеріально-технічної бази контейнерного терміналу Порту, що є найбільш рентабельним сегментом торгових робіт. Так валовий прибуток першого терміналу порту, що також виконує перевантаження контейнерів, але має лише два причали, а обробка контейнерів здійснюється лише на одному, за результатами діяльності за 2008 року склав 39,3 млн. грн. або 42 % від валового прибутку усіх терміналів порту.

Крім того необхідно відмітити, що має місце стала тенденція зниження частки прибутку від ПП «Укртрансконтейнер» в загальній сумі прибутку від усіх спільних діяльностей з 85% у 2006 році до 72% у 2008 році.

Таким чином зрівняння абсолютної величини частки (долі) прибутку порту, що надійшли від ПП «Укртрансконтейнер» та інших спільних діяльностей, не є економічно обґрунтованими.

Показником ефективності діяльності, на мою думку, в даному випадку може служити співвідношення частки прибутку Порту до вартості майна переданого у спільну діяльність, що наведені у таблиці:

Підприємство	Договір про спільну діяльність	Вартість майна, переданого портом у спільну діяльність на кінець 2008 року	Частка (доля) прибутку Порту за 2008 рік	Співвідношення частки прибутку до вартості майна
ТОВ "Феррум Плюс"	№81-О від 28.02.2003	6 219,3	2 683,3	43%
ПП "Укртрансконтейнер"	№435-О від 22.06.2005	93 348,9	52 253,6	56%
ТОВ "АЛДІ"	№97-О від 17.04.2002	4 191,7	7 710,8	184%
ТОВ "ТМ Термінал"	№85/1-О від 17.02.2004	40 718,6	6 687,5	16%

В цілому по Порту співвідношення валового прибутку від основної діяльності за 2008 рік (93 758 тис. грн.) до первісної вартості основних засобів, що задіяні у основній діяльності, на кінець року (851 320 тис. грн.) склало 11 % . Тобто ці показники в спільних діяльностях є вищими ніж в цілому по Порту, що свідчить про ефективність створення спільних діяльностей. А віддача від майна, що передано до спільної діяльності з ТОВ «АЛДІ», що також займається обробкою контейнерів, майже в три рази вища за віддачу від майна, переданого до спільної діяльності з ПП «Укртрансконтейнер».

Незначна сума чистого прибутку від спільних діяльностей у допоміжному виробництві, пов'язана з тим, що першочерговою метою їх укладання була відмова від збиткових та високо витратних виробництв. Так побутовий комбінат порту, який у повному обсязі був переданий до спільної діяльності з ПП «Камея» лише у 2007 році поніс витрати у сумі 2 315,5 тис. грн. Його передача до спільної діяльності дозволила відмовитися від цих витрат на утримання комбінату, не виволікати обігові кошти на допоміжну діяльність та знизити вартість спецодягу для порту. У 2009 році заплановано отримати прибуток від цієї спільної діяльності у сумі 300,0 тис. грн.

Нажаль деякі з інвесторів не змогли виконати свої зобов'язання, в наслідок чого показники діяльності договорів спільної діяльності з ТОВ «Метекс» та ТОВ «Ріалбудсервіс» погіршились у останні роки: вантажопереробка СД с ТОВ «Метекс» знизилась с 1 726,1 тис. тн у 2004 році до 423,4 тис. тн у 2007 році, а СД с ТОВ «Ріалбудсервіс» не виконало зобов'язання, що до сплати мінімально гарантованого прибутку за 2007 рік. Виходячи з цього ДП «ІМТІ» прийняло рішення про дострокове розірвання цих договорів у 2008 році.

Таким чином аналіз діючих договорів спільної діяльності у Іллічівському порту показує, що ця форма співпраці з інвесторами є досить ефективною. Усі договори дозволяють підвищити ефективність використання майна Порту, збільшити вантажопотік, що у умовах фінансової кризи є одним з вагомих елементів стабільної роботи підприємства, та як результат отримати прибуток та збільшити обсяг платежів до державного бюджету.

Головний бухгалтер

A handwritten signature in black ink, consisting of stylized, cursive letters. The signature is positioned between the text 'Головний бухгалтер' on the left and 'О.М. Коваль' on the right.

О.М. Коваль